

honrats, per a exigir eixemplaritat en el castic i garanties que eviten en lo successiu fets de tan depurat salvagisme, que esgarriuen les nostres consciencies i nos avergonyixen davant Europa.

¿On està la Republica? ¿Qué queda de la democracia? De la primera una forma externa; de la segona una ficció per a engany dels que obren al dictat dels servidors del Komintern. ¿Que tragicament trist es el paper que estos Kerenski representen en l'ensaij del drama soviètic! ¿Qué es l'autoritat que no pot garantirar ni l'existencia humana? ¿Qué es el poder quan sobre ell esta el poder de les pistoles, senyores del carrer? ¿Qué es el govern que no sap o no vol evitar la sanc en els carrers i les llagrimes en la llar; el desorde en les ciutats i la guerra en el camp; la ruina en l'economia i la intranquilitat en les animes? ¿Qué es, en definitiva, un Govern que no afronta el problema capitalissim de l'orde public?

Condicio essencial a tot govern es fer respectar la llei, pero condicio rellevant es la de respectar-la ell; a no ser que el govern responga a les masses i les masses responguen a ell. Si Roma tolerava els ultims emperadors es porque el poble era tan vil com ells i ells eren producte del poble d'on eixien.

"El perfil agre i trist de la Republica" es hui mes trist i mes agre que mai, porque, tambe mes que mai, esta tacat én "sanc, fanc i llagrimes".

ACCIO, nº 112, 18 de juliol de 1936.
Publicat com a editorial.

Les frases entrecometes (la primera d'Ortega i Gasset i la segona de Martínez Barrio) eren recents i famoses, lo que excusava de posar les notes de procedencia.

Valencianisme Patriotic

Est articlel el publicà MURTA en son numero 46, corresponent al mes de maig de 1982, precedit de la següent nota:

«Quan acabà la guerra civil, els elements directius d' "Acció Nacionalista Valenciana", junt a un grup de fidels incondicionals, es reunien canuflats en son antic lloc social. I quan, en març de 1940, a denuncia de qui ara no ve al cas dir, foren descoberts, i gracies a la intervenció d'un alt element eclesiastic se salvaren d'anar a la preso, següiren reunint-se, alternativament, en casa del president D. Josep Vila Cabanes (que en pau descanse); del vicepresident (ara sub-director nostre), Miquel Adlert Noguerol, i del secretari (ara director lliterari nostre), Xavier Casp. Pero incorporat est ultim al servici militar, les reunions continuaren fent-se, cada dimarts, nomes en casa de Miquel Adlert Noguerol; reunions que es feren celebres i anaren acollint a tot aquell que sentia paregues inquietus.

En elles es llegien treballs dels concurrents, els quals figuren tots ben arxivats. U d'eixos treballs, escrit en els primers anys quaranta es el que publicuem a continuació per considerar-lo molt interessant. No més recomanem que no s'oblidi que fon escrit durant l'ultima guerra europea. »

El patriotisme ha de ser una cosa dinamica; el patriotisme no accepta la posició *diletante* que presencia com els atres actuen mentres ella es llimita a assegurar una i mil vegades son valencianisme, pero sense que esta idea tinga una plasmació practica en ningun aspecte de la vida seua. No pot el patriotisme llimitar-se a la posició estatica, porque els que tal fan, o no son patriotes o be confonen el valencianisme en una de ses actuacions, principalment la politica. Perque no s'ha d'oblidar que el valencianisme no es unicament una politica —com no es unicament

una lliteratura, un art, una cultura, un folklore...— sino un patriotisme que inclou totes les manifestacions de la vida; com un brillant no es únicament una faceta, sino el brillant sancer. Està clar que hi ha una política valencianista i tota una serie d'activitats humanes valencianistes; pero, com he dit, no son sino facetes del valencianisme, que es un patriotisme o, millor dit, que deu ser un patriotisme.

En el patriotisme no caben les comoditats; i la majoria de les posicions estatiques ho son per comoditat (i no oblidem que la por es la quintaessencia de la comoditat). I el patriotisme es incomodo i, per tant, refractari a tota posicio d'inhibicio voluntaria —hi ha passivitats obligades per diverses causes, i, com a obligades, legitimes— que, per covarda i egoista, no te ninguna justificacio.

Per això es precis que el patriota, el que es diu que es valencianiste, faça un recompte de sa actuacio valencianista; i si troba un actiu i un saldo favorables, pot considerar-se satisfet; mes satisfet, clar, quant major siga el saldo favorable de l'actuacio seua.

O siga, que pot sentir-se orgullós de les incomoditats que el patriotisme li haura reportat. I si son sacrificis, millor encara, perquè per això el nostre poeta Xavier Casp es preguntava, extranyat davant de l'actitut de molts que es diuen ser valencianistes: pero la idea ¿es sacrifici o benefici?

Per això, el que no vaja al valencianisme convençut de que adopta una postura d'incomoditat —i inclus de sacrifici— no deixara passar molt de temps sense que haja fugit d'ell. Perque haura fugit del valencianisme, encara que ell continue dient-s'ho per a aprofitar-se'n en benefici personal.

En la política es troba, sí —si be no sempre—, la postura comoda; i en la política valencianista la trobaren alguns valencianistes. Encara que, posteriorment es pogue comprovar que no els quadrava el nom de valencianistes, i que nomes perseguien la comoditat. Com uns altres han buscat tambe la como-

ditat en altres facetes del valencianisme: la lliteratura —sobre tot, el teatre—, l'art... pero tambe se'ls ha vist pronte que no eren valencianistes i solament buscaven el profit personal, la comoditat...

S'han de refusar estos valencianistes parcials que, per parcials, no son patriotes; i per buscadors del profit propi manco encara. I s'han de refusar tambe els altres sedients patriotes que no fan res. I refusen-los mes encara —per mentirosos— quan volen justificar la inactivitat. Perque els patriotes unicament per motius patriotics poden deixar d'actuar, publicament nomes. ¿Qué dirien d'este patriotisme passiu els polacs, irlandesos, finesos..., patriotes que en tantes ocasions han admirat en tot el mon, d'estos que es diuen patriotes valencians i no actuen ni en la major intimitat?

Naturalment que la major dificultat que existix per a una actuacio patriotica es que el que ha de fer-la no tinga noció exacta de lo que es el patriotisme. Perque esta noció —joh, paradoxa!— es la mes desconeguda pels valencianistes; plens d'errors referents a la idea basica del patriotisme: son concepte, el contingut seu. Està clar que una dissertacio sobre este tema fonamental, completa i acabada, exigix un llibre; pero be estrara senyalar alguns dels aspectes que mes induïxen a error en els valencianistes.

En primer lloc s'ha de tindre present que el valencianisme es una idea viva; no es el retroces a unes coses passades tal com eren, sino actualisant-les en allo que hui en dia no te vitalitat. Est error esta tan arraïlat que hi ha valencianistes que, quan ensomien en el dia del triumfo —¡ai!, ¿quan sera?—, veuen als jurats, als justicies, al mustaçaf..., i la reimplantacio dels Furs tal com en l'epoca medieval.

I no es que siga això el valencianisme; no anem a substituir a l'avio per la carreta. No podem pretendre que torne la institucio dels jurats tal com era en aquella epoca, encara que es conservarien les gramalles com a vestit de cerimonia. No es

poden restablir els Furs com a legislació valenciana conservant-los íntegrament, inclús en les disposicions sobre la servitut, sino que hauria d'adaptar-se la seua anima a cóm serien ara de no haver-se tallat la seua vigència i, per consegüent, el seu desenroll.

El valencianisme no es tornar la vida a uns sigles arriere, com candidament creuen molts. El valencianisme aspira a deixar la vida valenciana en l'època actual, pero én el caràcter, én l'esperit que hauria tingut ara si no haguera segut canviat el rumbo de la vida valenciana. No es tracta de tornar arriere, sino de posar-nos en el lloc a on hauriem arribat ara de seguir, no el camí castellà que se nos feu seguir en 1707, sino el camí valencià que no hauriem abandonat.

Però també està l'error contrari: el d'aquells que volen una vida totalment lliure per a València, prescindint de tot el passat, que, copiant d'uns atres —i no dels castellans— ho creuen tot resolt; o inventar-ho tot.

No. El valencianisme deu estructurar la vida valenciana d'acort én l'actualitat, pero arraïlant-se en el preterit; que siga una continuació; sense solució de continuïtat, de continuïtat espiritual.

Un altre error, molt extes, es el valencianisme parcial del tipisme molt reduït, el qual ha produït eixa mena de valencianistes als que Gaietà Huguet Breva qualificà de valencianistes de botifarreta én oli; els que creuen que tot el valencianisme es reduïx —inclús geogràficament— a plorar quan veuen el Micalet, o emocionar-se davant la paella, o arrobar-se a l'oïr albardes o vore uns saragüells.

Aixo es, no s'ha d'insistir molt, com a valencianisme, ridícul per no agarrar sino una part, menudíssima en tots els sentits, de la totalitat del valencianisme; i no es, precisament esta floclorica, de les parts mes importants del valencianisme. En realitat estos tenen molt poc de valencianistes: la botifarreta en oli, que digue Huguet.

Un altre error, molt important este, es el del valencianisme partidiste com podriem dir. Aquells que, per eixemple, no tenen ninguna paraula de refus i condenació per a aquells estats, fora del nostre, que sojugen a atres païssos; i esta benevolencia es per conseqüència de les simpaties que senten per estos estats, derivades de les simpaties per les coincidències de les tendències polítiques. Açò es un predomini, per sobre el valencianisme, d'unes atres idees polítiques; o siga la idea política predominant en ells no es la valencianista, com deu ser en el patriota valencià.

Tambe hi ha valencianistes a moments. Per a estos el valencianisme es com el paraigües, que nomes s'agarra quan plou; i son valencianistes segons én qui estan, o segons on estan, o determinats dies. Està clar que el valencianisme no informa la vida d'estos. En realitat es que tampoc no son valencianistes. Ya he parlat mes arriere de l'error —que no sol ser error, sino mes: conducta consegüent i egoista— del valencianisme parcial. Contra tots els errors es deu reaccionar, i cada valencianiste, al fer el balanç que he dit ades, deu examinar si ha irrregut en algun d'ells.

El valencianisme es una idea patriòtica i, per tant, la mes important despres de la religiosa; i les idees religioses no con-tradiuen al valencianisme. Per consegüent facil es comprendre quina ha de ser la conducta del patriota. Ninguna idea no religiosa ha de sobreposar-se al valencianisme. A traves de la idea valencianista es deuen enfocar totes les activitats, tots els juïns, totes les opinions, tota la vida publica (política, social, professional...) i tota la vida privada (la llar, les amistats, les aficions...) En una paraula: fer a la valenciana manera tot allo que els castellans fan a la castellana.

Però, a mes dels errors de caràcter doctrinal de que he parlat, hi ha atres faltes en que incorren molts valencianistes. Hi ha els extremadíssimament optimistes que, en la seua euforia, creuen que no hi ha dificultats per al triomfo que creuen quasi tocar-lo én les mans.

idea de religio present en l'època (arabes i catalans)

I, per contra, hi ha molt de camí a recorre, i molt de treball a realisar.

I, al revés dels anteriors, hi ha els que es desencoragen, per qualsevol cosa; per exemple, perquè som pocs. Això és una debilitat de fe patriòtica, pessimisme. És precis que recorden estos que totes les idees han començat per molt pocs: els primers discipuls de Jesús eren ben pocs. Estos valencianistes desencorajats deuen tindre present aquella frase atribuïda als patriotes checs Jungmann, Palacky i Safarik, que, en ocasió en que es trobaven reunits, digue u d'ells que si en aquell moment s'assolara el trespol, desapareixeria la nació checa.

Tambe hi ha els desencorajats per haver de treballar en silenci. Però han de comprendre que és silenci exterior, és un silenci, podríem dir en Xavier Casp, de no parlar, no de ser mut; "en un cantic sense veu que es com es diuen les coses a l'ànima, al cor i a Déu", tambe en paraules de Xavier Casp.

I aquí estan ara les màximes possibilitats nostres d'actuació: en un treballar València adins, usant paraules de Cambó. Clar que, per als vanitosos, açò és poc afalagador; però esta és una tasca de sembra per a collir algun dia. Hi ha llavors que es sembren, i es cull als pocs mesos; però si la llavor és d'un arbre, la collita tarda anys a vindre. Seguint el similitud al patriotisme li va millor comparar-lo a un arbre que no a una hortalisa o a un llegum.

Fem tasca de preparació. Preparem a les minories que han de ser directores i orientadores el dia de demà; preparem una cultura i un programa d'actuacions, aquelles coses que es poden fer ara i no conve improvisar-les quan el moment arribarà. Tot açò és possible en l'actualitat. Si no és ara el moment del proselitisme, és el del treball cap a dins; si no el de la propaganda, sí el de la preparació; si no el de la collita, sí el de la sembra.

Finalment, als que es desencoragen per la tardança, els he de dir que la seua impaciència està justificada perquè medixen

segons el modul de la vida d'ells i no segons el modul de la vida de la Patria, que ya te uns quants sigles i encara ne tindrà els que Déu vullga donar-li.